

Կարծիք

Ռուզաննա Էդվարդի Գևորգյանի <<Տեքստի վերլուծության ուսուցման տեխնոլոգիաներն անգլերենի հումանիտար կողմնորոշման դասընթացներում >> խորագրով ԺԳ. 00.02 «Դասավանդման և ուսուցման մեթոդիկա» / անգլերեն լեզու/ մասնագիտությամբ մանկավարժական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման ատենախոսության վերաբերյալ

Պաշտպանության ներկայացված ատենախոսության թեման և հիմնախնդիրը չափազանց արդիական են՝ պայմանավորված ոչ միայն ժամանանակից գիտական, ուսումնառական, հասարակական-տնտեսական ոլորտներում գործունեություն ծավալելու համար, օտար լեզուների խորքային մակարդակով իմացության, այդ համատեքստում բազմաժանր տեքստերի ըմբռնման կարողության ձևավորման, այլև անձի զարգացման, մասնագիտական բազմաբաղադրիչ կարողունակությունների անհրաժեշտության անառարկելի պահանջով:

Ռուզաննա Գևորգյանն ուսումնասիրել է ատենախոսության հիմնախնդիրն առնչվող լեզվաբանական և մանկավարժահոգեբանական սովորածավալ գրականություն, դիտարկել է նրանցում ներկայացված մոտեցումներն ու սկզբունքային դասակարգումները, իր հետազոտության նպատակի և խնդիրների տեսանկյունից դրանք համադրել է ուսումնասիրության արդյունքներին և կատարել է հեղինակային մոտեցումներին երբեմն համահունչ, երբեմն՝ հակոտնյա եզրակացություններ: Այս իմաստով, մենք արժանիքներից ենք համարում ատենախոսի ուսումնասիրած գրականության մեջ հեղինակի կողմից ատենախոսի արձարձած մտքերի, տեսությունների գրագետ և դիպուկ վերլուծությունները, հիմնախնդրի տեսանկյունից մեջբերումների դիտարկումն ու բովանդակության հետ նրանց տրամաբանական առնչությունները:

Ատենախոսն, ընդունված կարգով և գիտական չափանիշներով ներկայացրել է իր ատենախոսության թեմայի շուրջ իրականացրած ուսումնասիրությունների նպատակը, խնդիրները, նորույթը, օբյեկտն ու առարկան:

Ռ. Գևորգյանն իր ուսումնասիրությունն իրականացրել է նախատեսված խնդիրների շրջանակում. ներկայացրել է հումանիտար մասնագիտությունների ուղղությամբ սովորողների՝ կարդացած բնագրի շուրջ տարաբնույթ

վերլուծություններ և թարգմանական աշխատանքներ կատարելու կարողությունների ձևավորման հիմնախնդիրը, մշակել և փորձարկել է նշված գործընթացների արդյունավետությունը բարձրացնող տեխնոլոգիաներ, ամփոփել է փորձարարության արդյունքները և հիմնավորել ձևավորվող կարողությունների անհրաժեշտությունը՝ որպես ուսանողների մասնագիտական կարողությունների պարտադիր բաղադրիչ:

Ատենախոսը մշակել է և գիտականորեն հիմնավորել տեքստի նախաթարգմանական փուլի քայլաշարը, դիտարկել յուրաքանչյուրի նպատակն ու խնդիրները, ներկայացրել է տեքստը թարգմանելու կարողության ձևավորմանը միտված տեխնոլոգիաներ և փորձարարությամբ հիմնավորել նրանց արդյունավետությունը: Անդրադառնալով տեքստի վերլուծության ընդունված արդի մոտեցումներին՝ Ռ. Գևորգյանը դիտարկել է նրանց առանձնահատկությունները, առավելություններն ու կիրառման գործընթացում ծագած խնդիրները:

Ատենախոսը մանրագնին ներկայացրել է օտարալեզու տեքստը վերլուծելու ուսանողի կարողության ձևավորման գործընթացի առանձնահատկությունները, այն արդյունավետ դարձնող իր մշակած մեթոդական կառույցի էությունը, փորձարարական աշխատանքների ընթացքն ու արդյունքները, հիմնավորել է իր առաջարկած մեթոդների կիրառման գործընթացի քայլերը, ապացուցել է փորձարարական ուսուցման արդյունքում ուսանողների վերլուծական կարողության զարգացման միտումը, որն էլ եղել է ատենախոսության թեմայի շուրջ իրականացվող ուսումնասիրությունների նպատակը:

Գնահատելով Ռ. Գևորգյանի իրականացրած ուսումնասիրությունների ընթացքն ու արդյունքները՝ ներկայացնենք մի շարք դիտողություններ.

1. 1-ին դիտողությունը վերաբերում է ատենախոսության վերնագրով պայմանավորված անճշտությանը.

ա/ ատենախոսության վերնագրում և բովանդակության մեջ մշտապես գործածվում է <<տեքստի վերլուծության ուսուցում>> արտահայտությունը, որն ընդունելի չէ, տեքստը վերլուծելը կարողություն է կամ հմտություն, և այն ոչ թե պիտի ուսուցանել, այլ մշակել, զարգացնել, ձևավորել: Հետևաբար, անհրաժեշտ է այս արտահայտությունը ներկայացնել <<տեքստը վերլուծելու ուսանողի կարողության զարգացում (ձևավորում) >> ձևակերպմամբ.

բ/ ատենախոսության մեջ հաճախ են գործածվում «տեքստի հետ աշխատանք» երբեմն «տեքստի վրա աշխատանք» արտահայտությունները:

Առաջին «տեքստի հետ աշխատանք» արտահայտությունը հայերեն չէ, իսկ «տեքստի վրա աշխատանքը» ենթադրում է տեքստի բանասիրական, մասնագիտական կամ տեխնիկական խմբագրում և այլն: Ատենախոսության նպատակների և խնդիրների համատեքստում աշխատանքը տեքստի շուրջ է, և բովանդակության մեջ հենց այդ ուղղությամբ են ներկայացված ուսումնասիրությունները, արդյունքների վերլուծությունն ու եզրակացությունները:

2. Ինչպես նշեցինք, պաշտպանության ներկայացված ատենախոսության թեման արդիական է, նրա շուրջ ատենախոսի իրականացրած ուսումնասիրությունների արդյունքները՝ կարևոր, իսկ այդ ուղղությամբ մեթոդական երաշխավորությունները՝ պահանջված: Մակայն թեև ներածության մեջ թեմայի արդիականությունը հիմնավորված է ծավալուն շարադրանքով, սակայն, ըստ էության այն անհրաժեշտ և համոզիչ ձևափափով ներկայացված չէ: Կարծում ենք, որ ուսումնասիրվող թեմայի արդիականությունը պայմանավորված է ոչ միայն ատենախոսի նշած մասնագիտական կարողությունների ձևավորման կարևորությամբ այլև սովորողների արժեհամակարգի ձևավորմամբ, ազգային և համամարդկային արժեքների ձեռքբերմամբ, բարձրակարգ մտածողություն բաղադրիչների զարգացմամբ, նշված հատկանիշներով օժտված նոր մարդու՝ ժամանակակից քաղաքացու ձևավորման անառարկելի հրամայականով, մյուս կողմից՝ օտար լեզուների ուսուցման գործընթացում այս խնդիրների լուծումն ապահովող մանկավարժամեթոդական համակարգի անկատարությամբ:

3. Անառարկելի է, որ տեքստի շուրջ իրականացվող բազմաուղղություն վերլուծությունների, ինչպես նաև նրա նախաթարգմանական փուլում իրականացվող գործընթացների առաջին, ավելին՝ արդյունավետությունն ապահովող փուլը տեքստի ընթերցումն է՝ կարդալու տարբեր տեսակներով և գանազան հանձնարարականներով: Որպեսզի ուսանողները կարողանան ճիշտ և բոլոր իմաստային նրբերանգներով թարգմանաբար ներկայացնեն տեքստի բովանդակությունը, պիտի

հասկանան և բնարկեն դիպաշարն ու նրա հաշորդականության տրամաբանությունը, բացահայտեն գաղափարն ենթատեքստը, մենախոսությունների և երկխոսությունների էությունը, գործող անձանց բնութագրիչներն ու հոգեվիճակն և այլն: Այս կարողությունների ձևավորումն իրականացվում է տեքստը կարդալու փուլում: Հետևաբար, ուսումնասիրությունը կշահեր, եթե ատենախոսը ներկայացնեք, թե նախաթարգմանական փուլում ուսանողների հետ ինչ աշխատանքներ և ինչպես պիտի իրականացնել կարդալու քննարկում (սա կոչվում է ուղղորդվող բացատրական ընթերցանություն), որպեսզի նախաթարգմանական փուլն ամբողջությամբ ապահովի թարգմանական փուլի ճշգրտությունը:

4. Ատենախոսության առաջին գլխում հեղինակն առանձնացրել է և դիտարկել գեղարվեստական խոսքի վերլուծության ուղղությունները՝ դրանք անվանելով մակարդակներ: Մասնավորապես նշել է լեզվաբանական, գրականագիտական, շարահյուսական, ոճաբանական ուղղությունները և ավելացրել նաև բանասիրական ուղղությունը: Անտարկելի է, որ նշված առաջին 4 ուղղությունները հենց բանասիրական են: Հետևաբար, բանասիրական ուղղության առանձին դիտարկումը ճիշտ չէ: /էջ 16 և այլուր/
5. Գեղարվեստական տեքստի բանասիրական վերլուծության ուղղությունների մեջ, մեր կարծիքով, պետք էր դիտարկել նաև ստեղծագործության բովանդակության, դիպաշարի տրամաբանական հաշորդականության, գաղափարի հիմքում ընկած պատմական ակունքները: Տեքստի այս ուղղությամբ վերլուծությունը կնպաստի ոչ միայն ստեղծագործության գաղափարն ըմբռնելու ուսանողների կարողության ձևավորմանը, այլև նրա թարգմանությունը գիտականորեն ճշգրիտ ներկայացնելու ունակության զարգացմանը: Դրանք անվանելով մակարդակներ:
6. Ատենախոսության շարադրանքում Գևորգյանը գործածել է բազմաթիվ օտարալեզու եզրույթներ, որոնց հայերեն տարբերակներն առկա են մեր բառապաշարում և ընդունված գիտական ոլորտում: Օրինակ ռեֆլեքսիա կոմպլեքսնեցիա, ինտեգրատիվ, դինամիկա, կոմպոզիցիա, ապարատ, բոկ, կոնկրետ, դեդուկցիա և այլն: Շահեկան կլինեք ատենախոսության մեջ գործածել նշված և այլ եզրույթների հայերեն տարբերակները (կամ նշել փակագծերի մեջ)

Այսպիսով, Ռուզաննա Գևորգյանի «Տեքստի վերլուծության ուսուցման տեխնոլոգիաներն անգլերենի հումանիտար կողմնորոշման դասընթացներում» խորագրով ատենախոսության վերաբերյալ մեր ներկայացրած դիտողությունները բնավ չեն ստվերում կատարված աշխատանքի գիտականությունն ու արժեքը: Ատենախոսն իր հիմնախնդրի շուրջ ուսումնասիրությունների ընթացքում դրսևորել է ինքնուրույնություն, տիրապետում է քննարկվող ոլորտի խնդիրներին ուսումնասիրության արդյունքները, նրանց հիման վրա կատարած եզրակացությունները, մշակած մեթոդական ցուցումներն ու երաշխավորությունները կարող են կիրառվել ինչպես բուհական ոլորտում, այնպես էլ հանրակրթական ավագ դպրոցների հումանիտար հոսքային դասարաններում: Ատենախոսի հրատարակած 6 հոդվածները վերաբերում են ատենախոսության խնդիրներին և ունեն գիտական արժեք:

Եզրակացություն

Գրախոսվող ատենախոսության հետազոտության թեման չափազանց արդիական է, գիտական նորույթ, տեսական, գործնական նշանակությունը, ինչպես նաև ստացված տվյալների արդյունքների հավաստիությունը, եզրակացությունների հիմնավորվածությունը թույլ են տալիս եզրակացնել որ Ռ. Գևորգյանի «Տեքստի վերլուծության ուսուցման տեխնոլոգիաներն անգլերենի հումանիտար կողմնորոշման դասընթացներում» խորագրով թեկնածուական ատենախոսությունն արդիական է, ունի գիտական նորույթ, տեսական և գործնական նշանակություն, բավարարում է ՀՀ ԲՈԿ-ի պահանջները, համապատասխանում է մանկավարժական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանաշնորհման 7-րդ կետի պահանջներին և ԺԳ.00.02 «Դասավանդման և ուսուցման մեթոդիկա» (անգլերեն լեզու) մասնագիտության թվանիշին, իսկ ատենախոսն արժանի է իր հայցած մանկավարժական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանին:

Պաշտոնական ընդդիմախոս՝ Մայրենիի և նրա դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնի վարիչ՝ մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

Չ. Գյուլամիրյանի ստորագրությունը հաստատում էմ
Գիտքարտուղի Ս. Խաչիրյան

19/11-2020թ